

2) *Tredie Behandling af:*

Forslag til Lov om Lønninger m. m. ved Statsanstalten for Livsforsikring.

3) *Eneste Behandling af Fællesudvalgets Indstillinger angaaende:*

Forslag til Lov om Valg af Borgerrepræsentanter i Staden Kjøbenhavn.

Mødet hævet Kl. 2. 40'.

110 Møde.

Mandag den 2den April, Kl. 1.

Formanden: Finansudvalget har afgivet Betænkning over Forslag til Lov om Optagelse af et Statslaan i Udlandet til Dækning af Udgifter ved Aktiverhvervelse. Eksemplarer ville blive omdelte.

Den første Sag paa Dagsordenen var:

Tredie Behandling af Forslag til Lov om forskellige Anlæg og Erhvervelser for Statsbanerne.

(Anden Behandling findes i Tidenden Sp. 5072.)

Der var til denne Behandling af Udvalget afgivet en Erklæring og stillet et Ændringsforslag, som findes i Tillæg B.

For øvrigt var intet Ændringsforslag stillet.

Det stillede Ændringsforslag, den Paragraf, hvortil det var stillet, samt Lovforslaget i dets Helhed sattes under Forhandling.

Ordføreren (Krabbe): Det Ændringsforslag, som ærede Medlemmer ville forefinde paa deres Pladser, er foranlediget ved Forhandlingerne under Lovforslagets 2den Behandling. Udvalget fandt det rigtigst at give en lille Erklæring til Orientering for Medlemmerne angaaende vort Ændringsforslags Betydning, hvilket ogsaa er saa meget des hensigtsmæssigere, som Forhandlingerne ikke foreligge trykte endnu. Ændringsforslaget gaar ud paa at rette en forholdsvis lille Unøjagtighed i de Summer, der vare anførte, idet nemlig Anlægssummen for Viborg—Herning-Banen var angiven til 2 Millioner Kr., medens den rettest bør ansættes til 2,350,000 Kr., og Udgifterne til Inventar og Materiel vare satte til 325,000 Kr., medens de, efter hvad der er fremkommet, rettest maa sættes til 320,000 Kr.

Da jeg ikke ser Medlemmerne af Mindretallet til Stede, tror jeg det rettest at tilføje, at naar hele Udvalget, altsaa ogsaa Mindretallet, har stillet dette Forslag, betyder det for Mindretallets Vedkommende kun dette, at naar denne Bane er opført paa Lovforslaget, anser ogsaa Mindretallet det rigtigst, at den nævnte Rettelse gøres, hvorimod det selvfølgelig ikke gør nogen Forandring i det ærede Mindretals Stilling til Lovforslaget i det hele.

Der har været nogen fornyet Tale om en anden Del af Lovforslaget, nemlig Aarhus Banegaard, idet nemlig, som ærede Medlemmer vide, Aarhus Kommune finder, at den Betingelse, som Regeringens Forslag stiller i Henseende til Tilskud af Kommunen, er temmelig haard for den. Regeringens Forslag gaar jo ud paa, at Aarhus skulde bidrage Halvdelen af Udgifterne til Grundens Erhvervelse. Der er kommen Henstilling fra Aarhus Kommune om en Forandring i saa Henseende. Alleerede inden Sagens anden Behandling i Tinget henstillede vi i Udvalget til den højtærede Minister, om han maatte finde Anledning til at modificere sit eget Forslag, og man bemærkede, at man, hvis en

saadan Modifikation fra Ministerens Side maatte ønskes, var meget rede til at tage den under Overvejelse. Der er imidlertid ikke fremkommet noget fra Regeringens Side, og Udvalget har ikke fundet tilstrækkelig Anledning til at stille noget Forslag.

Jeg tillader mig at anbefale det stillede Ændringsforslag.

Kvist: Da vi i Fredags havde det her foreliggende Lovforslag til 2den Behandling, fremkom der nogle Udtalelser, der tydede paa, at der var nogen Tvivl om, hvorvidt vi, ved at faa en Bane anlagt fra Viborg til Herning, kunde naa at faa en Forbindelse mellem Aalborg og Esbjerg, der kunde blive til nogen Fordel for en Godstrafik. Denne Tvivl støttede sig, saa vidt jeg kunde forstaa, paa to Grunde. Den ene var da den, at det Stykke Privatbane, der er anlagt fra Svenstrup over Nibe til Aars, var for svagt bygget til at kunne bære en saadan Trafik. Den anden Grund var den, at vi havde den Ulempe ved en saadan Forbindelseslinie, at man vilde komme til at køre først ad en Statsbane fra Aalborg til Svenstrup, dernæst ad en Privatbane fra Svenstrup til Aars, atter igen ad en Statsbane fra Aars til Aalestrup, saa igen ad en Privatbane fra Aalestrup til Viborg og endelig derefter ad en Statsbane fra Viborg til Herning. Det er indlysende, at med en saadan Drift vilde det blive for dyrt at benytte denne Linie. Selv om Linien blev en ca. 60 Kilometer kortere end den Linie, der nu benyttes, er det indlysende, at naar man skal betale for fem korte Linier i Stedet for en lang Linie, vil Fragten blive saa meget dyrere, at der aldrig kan blive Tale om, at der kan blive nogen Trafik ad den Linie. Siden vi havde 2den Behandling i Fredags, har jeg gjort mig bekendt med, hvordan Nibe-banen er bleven bygget, og jeg kan meddele, at der er en meget solid Underbygning, og at man har benyttet 45 Punds Staalskinner. Det vil ses, at den er bygget med samme Styrke som den, der nu foreslaas for Banen Holstebro—Vejle, saa af den Grund er der altsaa ikke noget til Hinder for, at man kan føre Godstrafikken fra det nordøstlige Jylland ned til Esbjerg ad denne Linie. Hvad det andet Spørgsmaal angaar om at færdes ad en Linie, hvor det dels er Statsbane og dels Privatbane, vil jeg gøre opmærksom paa, at der have vi jo allerede Statsdrift paa den ene private Bane, idet den private Bane fra Aalestrup til Viborg er forpagtet af og drives af

Staten. Banen fra Svenstrup til Aars drives ganske vist af et privat Selskab eller rettere sagt indtil videre af Bevillingshaverne, men Forholdene ere her ikke vanskelige at komme ud over, idet man nok kunde tænke sig, at der kunde opnaas en Overenskomst mellem Staten og det private Selskab paa rimelige Vilkaar, hvorefter Staten overtog Driften af denne Bane. Jeg vilde dog anse det for at være endnu heldigere, om vi her kunde naa en Løsning paa samme Maade som med Hensyn til Holstebro—Vejle-Banen, at Staten overtog begge disse private Baner. Men alt det er jo noget, som er forbeholdt senere Overenskomst, jeg finder her kun Anledning til at gøre opmærksom paa, at den private Bane fra Svenstrup til Aars er bygget solid nok til at optage den Trafik, som kan foregaa ad den Vej, og dernæst, at selv om det er private Baner, vil der vistnok temmelig sikkert uden Vanskelighed kunne naas en Overenskomst, der bliver tilfredsstillende for Driften, saa det forekommer mig, at de Grunde, der bleve fremførte ved 2den Behandling, ikke vilde være hindrende for, at den Bane fra Viborg over Herning, som nu her er foreslaaet, vil kunne komme til at yde meget væsentlige Fordele for Godstrafikken fra det nordøstlige Jylland ned til Esbjerg. Det var kun disse faa Bemærkninger, jeg ønskede at fremsætte, inden dette Forslag forlader Tinget.

Dalsgaard: I Rigsdagssamlingen 1898—99 blev der gennem mig indbragt et Andragende her i Tinget fra over 1,000 Beboere i Egnen mellem Skive og Herning om Anlæg af en Statsbane mellem de to nævnte Byer. Dette Andragende blev som sædvanlig ved slige Andragender henvist til Finansudvalget, men da der paa dette Tidspunkt var nedsat en Kommission til Overvejelse af de jyske Jærnbaneforhold for den nærmeste Fremtid, gjorde Finansudvalget ingen Indstilling om Andragendet, men indskrænkede sig til at henvise det til denne Kommission. Andragendet var imidlertid ogsaa sendt til Kommissionen, men desværre har Kommissionen ikke ment at burde tage noget som helst Hensyn dertil, der findes i hvert Fald ikke i Kommissionens Betænkning Spor af, at et sligt Hensyn er taget, hverken Kommissionens Flertal eller noget af dens Mindretal har i Betænkningen saa meget som udtalt et Ord om Tanken. Da nu, efter hvad der foreligger, heller ikke den højtærede Indenrigsminister og heller ikke dette Tings

Jærnbaneudvalg har ment for Tiden at kunne tiltræde denne Tanke om Anlæg af en Statsbane fra Skive til Herning, er det jo givet, at, som Forholdene stille sig i Øjeblikket, vil det være fuldstændig haabløst at tænke paa Gennemførelsen af en saadan Bane nu. Jeg har derfor ogsaa ganske afholdt mig fra at stille Forslag i saa Henseende. Et Forslag derom vilde jo blive forkastet, saa det for Tiden ikke kunde gavne Sagen, men en Forkastelse nu kunde derimod let skade den senere. Men jeg kan dog ikke undlade ved denne Lejlighed at udtale min Beklagelse over, at en Skive—Herning-Bane saaledes skydes ud i en uvis Fremtid. Jeg beklager dette for den Befolknings Skyld, som bor i disse Egne. Mellem Byerne Viborg, Herning, Holstebro og Skive ligger der nemlig et meget stort, jærnbanetomt Rum, og enhver, der vil kaste et Blik paa Kortet, vil hurtigt se, at ikke nogen anden Linie end netop Linien Skive—Herning vil kunne faa tilnærmelsesvis saa stor en Betydning for de Folk, der bo i dette jærnbanetomme Rum, som netop denne Linie. Den vil komme til at gaa lige midt igennem dette store Terrain og for en væsentlig Del komme til at gaa igennem ret gode Egne, Egne med ret store Fremtidsmuligheder, der kun vente paa at komme til Udvikling, naar bedre Kommunikationsmidler kunne bringes til Veje. Men det er dog ikke blot for at udtale denne Beklagelse, jeg har bedt om Ordet ved denne Lejlighed, men derimod for at gøre en Henstilling til den højtærede Indenrigsminister med Hensyn til Retningen af den eventuelle Viborg—Herning-Bane. Der er jo nemlig nu ikke blot god Udsigt til, at der vil blive gennemført en Holstebro—Herning-Bane med Fortsættelse efter Vejle, men ogsaa en i alt Fald ikke ringe Udsigt til, at der i Aar vil blive gennemført en Viborg—Herning-Bane, og det er, som sagt, særlig dette, der har foranlediget mig til at bede om Ordet. Det kan vel nok siges, at Anlægget baade af en Holstebro—Herning og en Viborg—Herning-Bane, ikke just umuliggør en direkte Baneforbindelse mellem Skive og Herning, men det er dog saaledes, at særlig Anlægget af Viborg—Herning-Banen vil mindske disse Udgifter adskilligt, men derfor vil jeg gerne henstille, at man giver Viborgbanen en saa vestlig Retning som muligt, at man fører den saa nær ind mod Høgild som muligt, altsaa Nord om Karup — jeg kan i saa Henseende ganske tiltræde de Udtalelser, der forleden bleve fremsatte af det

ærede Medlem for Viborg (C. Ravn) — og videre fra Høgild ind efter Simmelkær. Naar Viborg—Herning-Banen faar en saadan Retning — der kun ganske uvæsentlig vil forlænge den, den absolut lige Linie kan jo ikke følges alligevel, og den af mig antydede Linie vil derfor maaske slet ikke forlænge den — naar den faar en saadan Retning, vil den efter min Opfattelse kunne komme til at gøre mest Nytte for det jærnbanetomme Rum, der, som jeg før nævnedes, ligger mellem de 4 Byer, og saa vil det endvidere være muligt, at der senere kunde blive anlagt en Sidebane fra et Punkt paa Viborg—Herning-Banen i Nærheden af Simmelkær og ind efter Skive, og saa vilde Jærnbanamengelen i denne Egn dog i nogen Maade blive afhjulpen paa en nogenlunde fyldestgørende Maade. Jeg vil derfor meget henstille til den højtærede Indenrigsminister, at han tager under velvillig Overvejelse, om det ikke, hvis Viborg—Herning-Banen nu bliver gennemført — og der er jo ikke sat noget ind i Loven om dens Retning — vilde være rigtigt, at lade den gaa i saa vestlig Retning som muligt, hen efter de Punkter, jeg har nævnt. — Endelig vil jeg ogsaa gøre en Bemærkning om den foreslaaede Bane Herning—Give og Overtagelsen af Give—Vejle-Banen. Jeg vil kun udtale, at jeg haaber ikke, at dette Forslag hviler paa den Forudsætning, at den nord- og vestjydske Trafik paa Kjøbenhavn fremdeles hovedsagelig skal gaa over Fyn. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa denne Sag ved denne Lejlighed, men kun minde om, at det jo jævnlig i de sidste Aar har været bragt paa Tale, at der burde gøres noget mere, end der hidtil er gjort, for at skaffe Nord- og Vestjylland en hurtigere og bedre Forbindelse paa Kjøbenhavn, end det nu har over Fyn, enten over Aarhus—Kalundborg eller — hvad der vilde være endnu bedre og komme en større Del af Jylland til gode — saaledes at Forbindelsen blev etableret mellem et Punkt Syd for Aarhus f. Eks. Hou, og Refsnæs—Kalundborg osv., saa vilde en saadan Forbindelse kunne blive til Gavn for mere end $\frac{3}{4}$ af Jylland, idet nemlig alt, hvad der ligger Nord for en Linie. Horsens—Varde, vilde faa en meget hurtigere og bedre Forbindelse med Kjøbenhavn, end det nu har. Jeg gaar, som sagt, ud fra, at der ikke i den Omstændighed, at der skal anlægges en Statsbane fra Herning til Give, og at Staten skal overtage Give—Vejle-Banen, skulde ligge, at man saa vil opgive Forsøgene paa Gennemførelsen af en bedre Forbindelse

mellem Kjøbenhavn og Aarhus eller et sydligere liggende Punkt, hvad der vilde være endnu bedre.

Mølgaard-Nielsen: Det ærede Medlem for Skive (Dalsgaard) gav mig ved sine Udtalelser Anledning til at forlange Ordet for en kort Bemærkning. Det glæder mig naturligvis, at han er enig med mig i og ligesom jeg — og jeg haaber mange flere i denne Sal — finder det rigtigt, at der burde gøres noget for dette store jernbanetomme Rum, som han omtalte, og som jeg ogsaa var inde paa ved denne Sags 1ste Behandling. Mine Ønsker falde sammen med hans i dette, at de to paatænkte Baner, vi her forhandle, kunde faa en saadan Retning, at de i saa stor Udstrækning som muligt kunne komme dette jernbanetomme Rum til gode. Men naar det ærede Medlem saa henstillede den Tanke, som jeg godt ved har været fremme og har fundet stor Tilslutning, at der saa maaske skulde tænkes paa en fremtidig Bane fra Skive, der f. Eks. skulde stikke til ved Simmelkær, saa vil jeg alligevel fremhæve, hvad jeg ved de forrige Behandlinger har fremført, hvilken Betydning det i Grunden vilde have, at Banen kom Øst ud af Holstebro ud ad Hodsager Sogn, og der mener jeg, at Forbindelsen maatte finde Sted med en eventuel Linie fra Haderup, enten den da skulde stoppe op der eller gaa videre ad Skive. Dette vil enhver kunne forstaa, saaledes som dette store Sogn, c. 3 Kvadrat-Mile stort, er stillet; de have f. Eks. 6 Postbude, men til Trods for, at de ligge derinde mellem 4 Byer, have de deres Postforsendelser fra de 3 andre Byer, Skive, Herning og Viborg og have slet ikke nogen Postforbindelse med Holstebro, som er deres naturlige Købstad, den By, som de egentlig burde være knyttet nærmest til, idet de der have mange Forretninger at varetage. Det er deres Jurisdiktionsby, og det er deres Tingsted, de skulle der til Folketingsvalg, og de skulle der møde til Session, og de have der deres Amtstue, hvor de skulle betale deres Skatter osv., og de ville derfor faa liden Nytte af en saadan Skive—Herning-Bane i saadanne Anliggender, naar de for at komme til deres egen Købstad skulde have en mere end dobbelt saa lang Vej, end de i Virkeligheden have, idet de, hvis de da vilde benytte Banen, skulde rejse over Skive til Holstebro eller over Herning til Holstebro for at komme til deres Tingsted. Derfor vil jeg atter fremhæve Betydningen af, at

Jærnbaneanlægget fra Holstebro til Herning kommer Østen ud af Holstebro, saa mener jeg, at der er Betingelser til Stede for, at det senere maa lykkes at faa den af det ærede Medlem, af mig og mange ønskede Bane fra Skive eller Haderup knyttet til ved Hodsager. Jeg haaber, at de Ord, som jeg før har talt om denne Sag, og de her fremsatte Betragtninger fremdeles maa blive tagne under velvillig Overvejelse af den højtærede Indenrigsminister, ligesom jeg kan glæde mig ved, at Udvalget i Betænkningen har fundet, at det Ønske, som jeg har fremsat, og hvortil forskellige Deputationer have sluttet sig, var berettiget.

Indenrigsministeren (Bramsen): Den ærede Ordfører har motiveret Udvalgets Ændringsforslag med Hensyn til Omkostningerne ved Banen fra Viborg til Herning, og i den af den ærede Ordfører fremsatte Motivering kan jeg erklære mig ganske enig, idet ogsaa jeg er af den Mening, at det, hvis Banen skulde blive vedtagen, er rigtigt, at det Beløb findes i Loven, som nu kommer til at staa der efter Ændringens Vedtagelse. — Til det ærede Medlem for Aalborg Amts 5te Valgkreds (Kvist) vil jeg gerne gøre den Bemærkning, at Statsbanernes Skinnebygning er væsentlig stærkere over Langaa, end den er paa den Bane, Talen er om, Aars—Nibe—Svenstrup-Banen. Men jeg fremførte tillige andre Grunde for min Tvivl om, at Godstrafikken vil søge den Vej. De væsentligste af disse Grunde vare, at det ikke vilde blive billigere, og at det ikke vilde gaa hurtigere. Det forekommer mig, at det er meget væsentlige Indvendinger, naar Talen er om, at man skulde foretrække en saadan Bane som den, der er foreslaaet, for den nu brugte slagne Landevej over Struer eller over Langaa, hvor Tarifferne ere saaledes, at en Besparelse af 60 Kilometer i Virkeligheden ikke vil medføre nogen Takstnedsættelse af væsentlig Betydning, og den Fart, som kan tænkes at blive benyttet paa denne ny Bane, vil ikke uden meget store Omkostninger kunne drives op til den Fart, som benyttes paa Hovedbanen. I den tredie Indvending har det ærede Medlem jo selv givet mig Ret, nemlig i, at den kombinerede Drift lægger særlige Vanskeligheder i Vejen, og det ærede Medlem har henvist til samme Udvej, som jeg henviste til, nemlig Statens Overtagelse af Aars—Nibe—Svenstrup-Banen under en eller anden Form. Det er altsaa en Konsekvens, som vi ere enige om

og som der derfor ogsaa kan være Anledning til at tage i Betragtning ved hele denne Sags Afgørelse.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om en Bane fra Skiive til Herning har det ærede Medlem for Skiive (Dalsgaard) Ret i, at naar Regeringen ikke har taget noget saadant under Overvejelse, er det væsentlig, fordi der ikke har været nogen som helst Stemning derfor eller været opstillet noget som helst Forslag derom i den jydsk Jærnbankommission, og det er jo i det hele taget dens Arbejde, som ligger til Grund for Regeringens nuværende Forslag; ligesom det jo ogsaa er lagt til Grund for de yderligere Forslag, som ere fremsatte af det ærede Udvalgsflertal. Til disse Bemærkninger mener jeg i Dag at kunne indskrænke mig, hvis der ikke skulde fremkomme yderligere Udtalelser.

Kvist: Jeg finder Anledning til at takke den højtærede Minister for de Udtalelser, han fremkom med. Jeg tvivlede for øvrigt ikke om, at vi saa at sige vare enige i vor Betragtning, saa meget mindre som vi jo have staaet sammen som Forslagsstillere af den Bane, som der her er Tale om, Svenstrup—Nibe—Aars. Jeg vil dog gerne over for de Udtalelser, som fremkom fra Ministeren, udtale, at denne Bane er jo i Virkeligheden kortere end den anden — det ere vi jo ogsaa enige om — og naar Spørgsmaalet saa bliver om, hvorvidt der kan naas hurtigere frem ad denne Bane end ad den anden, forekommer det mig, at den Hurtighed, hvormed man i Reglen kører med de almindelige Godstog, vistnok kan præsteres ad denne Bane lige saa godt som ad den anden over Langaa. Man maa jo huske paa, at det, som fordres her, er ikke hurtigkørende Persontog, det er ikke den Slags Trafik, der trænges til paa denne Bane. Det er almindelig Godstrafik. Naar man nu ved, at den østlige Stambane jo er stærkt belæsset med Trafik, og at der kører særdeles mange Tog ad den Bane, tror jeg, at Statsbanedriften vil være glad ved, at kunne lede en Del af Trafikken den anden Vej og derved frigøre den østlige Bane for en Del af de mange Tog. Min Betragtning er altsaa den, at selv om man ikke naar ret meget i Henseende til Tid, naar man alligevel, da det er en kortere Vej at køre, at det bliver lidt billigere end at køre ad den anden Bane, for saa vidt Staten overtager Driften af den ene Privatbane paa samme Maade, som den allerede har over-

taget den af den anden. Jeg tror, at den Hurtighed, som vil kræves for at køre med Gods fra det nordlige Jylland til Esbjerg, maa kunne præsteres ad denne Bane lige saa vel som ad den anden, idet det, som sagt, ikke er hurtigkørende Persontog, man har Trang for paa denne Linie.

Indenrigsministeren (Bramsen): Jeg tror nok, at det ærede Medlem og jeg ere saa temmelig enige i denne Sag. Det er kun over for den hele Betragtning, der er gjort gældende med Hensyn til det ny Baneanlæg, som er indført paa Forslaget, nemlig at der derigennem vil aabnes en ny og storartet Trafik ned til Esbjerg ad en ny Vej, at jeg har udtalt min Tvivl i saa Henseende. Nu siger det ærede Medlem, at der ganske vist ikke vil opnaas ret meget, og jeg har selv oplyst, at den ny Linie kun vil være 60 Kilometer kortere, saa jeg tror ikke, at der kan være nogen Uenighed mellem det ærede Medlem og mig, idet jeg netop er af den Mening, at hvis der overhovedet opnaas noget, bliver det meget lidt, og det er jo i Virkeligheden, hvad det ærede Medlem ogsaa mener.

Da ikke flere begærede Ordet, sluttedes Forhandlingen.

Ændringsforslaget til § 3 af *Udvalget* (se Tillæg B.) *vedtoges* uden Afstemning.

Lovforslaget (se Tillæg C.), saaledes ændret, *vedtoges* enstemmig med 68 Stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet Landstingets Formand.

Den næste Sag paa Dagsordenen var:

Tredie Behandling af Forslag til Lov om Lønninger m. m. ved Statsanstalten for Livsforsikring.

(Anden Behandling findes i Tidenden Sp. 5238).

Der var til denne Behandling stillet følgende Ændringsforslag: